

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Інвестиційна політика підприємства

за матеріалами ТОВ «Торговий дім Каргес», м. Київ

Студента 2 курсу 7 м групи,
денної форми навчання
спеціальності 073 «Менеджмент»,
спеціалізації «Фінансове
управління»

Сушка
Валерія
В'ячеславовича

Науковий керівник –
канд. екон. наук, професор

Гуляєва Н.М.

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, проф.

Ситник Ганна
Вікторівна

Київ 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗРОБКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	6
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЧИННОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ТОРГОВІЙ ДІМ «КАРГЕС»	17
2.1. Аналіз основних напрямів, обсягів і структури інвестицій підприємства	17
2.2. Аналіз джерел фінансування інвестиційних проєктів на підприємстві	27
2.3. Аналіз показників ефективності інвестиційної політики підприємства	33
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ТОВ «ТОРГОВІЙ ДІМ «КАРГЕС»	42
3.1. Вибір стратегічних напрямів удосконалення інвестиційної діяльності підприємства	42
3.2. Обґрунтування цільового рівня ефективності інвестиційної діяльності підприємства і шляхів її забезпечення	50
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	58
ДОДАТКИ	64

ВСТУП

Актуальність теми. Проблема нестачі фінансових ресурсів є істотною у зв'язку з інвестиційними оновленнями основних засобів. Ключовою умовою оновлення основного капіталу, збільшення виробничих потужностей є успішна реалізація інвестиційної політики, яка дозволяє, з одного боку, мінімізувати витрати, зв'язані з використанням капіталу, а, з іншого, забезпечити приріст капіталу за рахунок збільшення обсягу виробництва, інтенсифікації технологічних процесів та ін. Як свідчить світовий досвід, інвестиції виступають ключовим чинником економічного розвитку, який забезпечує оновлення основного капіталу і сприяє підвищенню конкурентоспроможності товаровиробників на зовнішніх і внутрішніх ринках. Враховуючи це, подолання даних перешкод, необхідність підвищення конкурентоспроможності і раціонального використання соціально-економічного потенціалу вітчизняних підприємств обумовлює розгляд і вирішення проблем формування і реалізації інвестиційної політики підприємства, зокрема, оцінки її ефективності огляду на перспективу розвитку підприємства.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженню питань теоретичних основ інвестиційної діяльності присвячені роботи багатьох зарубіжних вчених, таких як, Дж. Бейлі, У. Шарп, Е. Дж. Долан, Д. Е. Лінде, М. Міллс, Дж. Чандерс тощо. Водночас, цій проблематиці присвятили свої наукові праці такі вітчизняні вчені, як Амоша О. І., Бланк І. О., Брюховецька Н. Ю., Гуляєва Н. М., Луців Б. Л., Матвеев В.В., Шморгун Л.Г. та інші. Не дивлячись на глибоке опрацювання багатьох теоретико-методичних питань, залишаються дискусійним питанням формування і реалізації інвестиційної політики підприємства.

Метою курсової роботи є дослідження теоретико-методичних засад і формування практичних підходів до розробки інвестиційної політики підприємства.

Для досягнення мети визначено такі основні завдання:

розкрити теоретичні засади розробки інвестиційної політики підприємства

та провести аналіз основних напрямів, обсягів і структури інвестицій діючих підприємства;

проаналізувати структуру джерел фінансування інвестиційних проектів на підприємстві;

оцінити ефективність інвестиційної політики діючого підприємства;

обґрунтувати вибір стратегічних напрямів удосконалення інвестиційної діяльності підприємства;

обґрунтувати цільовий рівень ефективності інвестиційної політики підприємства.

Об'єктом дослідження є процес процес розробки і реалізації інвестиційної політики підприємства ТОВ «Торговій дім «Каргес».

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні основи розробки механізму розробки і реалізації інвестиційної політики підприємства ТОВ «Торговій дім «Каргес».

Емпірична база дослідження. Базою дослідження обрано ТОВ «Торговій дім «Каргес» офіційний імпортер палива в Україні. За період своєї діяльності компанія здобула надійну репутацію постачальника якісного палива. У поточному році ТОВ «Торговій дім «Каргес» планує імпортувати природний газ із країн-членів ЄС. ТОВ «Торговій дім «Каргес» пропонує якісне пальне стандарту «Євро-5».

Методологічною та інформаційними джерелами дослідження виступили законодавчі та нормативні акти України з економічних питань, спеціальна наукова література з проблем теорії і практики інвестицій та розробки інвестиційної політики та матеріали Державної служби статистики, аналітичних видань фінансової звітності підприємства.

Методи дослідження. У роботі широко використовувалися метод таблиць та графічний метод. У процесі досліджень застосовувались такі методи загальнонаукового пізнання економічних процесів, зокрема: індукції, дедукції, аналізу, синтезу, синергетичний підхід, окрім цього використовувались методи теоретичного узагальнення та порівняння – для уточнення наукових понять з

проблем визначення інвестиційної політики підприємства; статистичний аналіз – для вивчення, групування, порівняння, оцінки та інтерпретації фактичних даних про ефективність інвестиційної діяльності підприємства; системний підхід до аналізу інвестиційної діяльності підприємства.

Практичне значення одержаних результатів дослідження. Основні положення роботи доведені до рівня методичних узагальнень і прикладного інструментарію, що дає можливість підприємству виробничо-торговельної сфери приймати обґрунтовані рішення в сфері формування напрямів удосконалення інвестиційної політики підприємства.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Загальний обсяг роботи становить 68 сторінки. Список використаних літературних джерел складається з 50 найменувань. Робота містить 6 додатків.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗРОБКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Важливою умовою розвитку підприємства згідно з обраними економічною та фінансовою стратегіями є його висока інвестиційна активність. Економічне зростання та інвестиційна активність є взаємообумовленими процесами.

Під інвестиціями розуміють господарські операції, які передбачає придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав та цінних паперів в обмін на кошти або майно [4, с.55].

Термін "інвестиції" походить від латинського слова "invest", що в перекладі означає вкладати. Поняття "інвестиції" є досить широким, в наукових працях можна знайти декілька варіантів його трактування. В різних розділах економічної науки зміст цього поняття відображається по-різному.

За економічним тлумаченням, інвестиції - це видатки на створення, розширення, реконструкцію та технічне переозброєння основного капіталу, а також на пов'язані з цим зміни оборотного капіталу [10, с.28].

Згідно із тлумаченням, яке дає фінансова наука, інвестиції - це всі види активів (коштів), що вкладаються в господарську діяльність з метою отримання доходу (прибутку). В найбільш широкій трактовці інвестиції представляють собою вкладення капіталу з метою послідовного його збільшення. При цьому приріст капіталу повинен бути достатнім з метою, компенсування інвестору відмови від коштів, які він має для вкладання в теперішньому періоді, нагородити його за ризик, відшкодувати витрати від інфляції у майбутньому періоді.

Згідно із Господарським Кодексом України інвестиції це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, завдяки якій створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект. До таких цінностей відносять [15]:

- кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери;

- рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності);
- майнові права, що випливають з авторського права, досвіду та інші інтелектуальні цінності;
- сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навичок і виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих (ноу-хау);
- права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права.

Інвестиції у відтворення основних фондів і на приріст матеріально-виробничих запасів здійснюються у формі капітальних вкладень.

Критеріальні ознаки класифікації інвестицій сформуємо в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Класифікація інвестицій за критеріальними ознаками [26, с.28]

Критерій	Види інвестицій
За об'єктами вкладень	Реальні інвестиції – це вкладення коштів у реальні активи: в основний капітал та на приріст матеріально-виробничих запасів, а також у нематеріальні активи. Фінансові інвестиції - це вкладення коштів в акції, облигації та інші цінні папери, що випускають приватні компанії, господарські або державні товариства.
За періодом інвестування	Короткострокові (не більше 1 року). До короткострокових інвестицій відносять вкладення капіталу на період менше одного року, а саме короткострокові депозитні вклади, купівля короткострокових ощадних сертифікатів, інші. Середньострокові (до 3 років). Вкладання інвестицій в різні об'єкти строком до трьох років. Довгострокові (понад 3 роки). У практиці великих інвестиційних компаній довгострокові інвестиції деталізуються наступним чином: а) до 2 років, б) від 2 до 3 років, в) від 3 до 5 років, г) понад 5 років.
За характером участі в інвестуванні	Прямі інвестиції являють собою безпосереднє вкладення коштів інвестором в об'єкти інвестування. Непрямі інвестиції – це інвестування, опосередковане іншими особами (інвестиційними або фінансовими посередниками).

Продовження таблиці 1.1

За формами власності інвесторів	Приватні (акціонерні). Під приватними (власними) інвестиціями розуміють вкладення коштів, які здійснюють громадяни, а також підприємства недержавних форм власності, передусім - колективної. Державні інвестиції - вкладення, які здійснюються центральними і місцевими органами влади і управління за рахунок коштів бюджетів, позабюджетних фондів і позикових коштів. Іноземні інвестиції - це вкладення, які здійснюються юридичними і фізичними особами нерезидентами. Спільні інвестиції. Під спільними інвестиціями розуміють вкладення, які здійснюються суб'єктами даної країни та іноземних держав (сумісно резидентами і нерезидентами.)
За регіональною ознакою	Іноземні інвестиції. Під іноземними інвестиціями розуміють вкладення капіталу нерезидентами в об'єкти інвестування, які розташовані за територіальними межами даної країни. Національні інвестиції. Під національними інвестиціями розуміють вкладення капіталу резидентами даної країни в об'єкти інвестування, які розміщені в її територіальних межах.
За рівнем інвестиційного ризику	Низькоризикові інвестиції. Вони характеризують вкладення капіталу в об'єкти інвестування, ризик за якими значно менший ніж середньориночний. Середньоризикові інвестиції. Рівень ризику по об'єктам інвестування цієї групи приблизно відповідає середньориночному. Високоризикові інвестиції. Рівень ризику по об'єктах інвестування цієї групи перевищує середньоринковий. Спекулятивні інвестиції. Вони характеризують вкладення капіталу в найбільш ризикові інвестиційні проекти або інструменти інвестування, за якими очікується найвищий рівень інвестиційного доходу.

Інвестиційною діяльністю є сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій.

Джерелами фінансування інвестиційної діяльності можуть бути [37, с.83]:

- власні фінансові ресурси інвестора (прибуток, амортизаційні відрахування, відшкодування збитків від аварій, стихійного лиха, грошові нагромадження і заощадження громадян, юридичних осіб);
- позикові кошти інвестора (облігаційні позики, банківські та бюджетні кредити);
- залучені фінансові кошти інвестора (кошти, одержані від продажу акцій, пайові та інші внески громадян і юридичних осіб);
- бюджетні інвестиційні асигнування;
- безплатні та благодійні внески, пожертвування організацій, підприємств та громадян [37, с.84].

Інвестиційна діяльність є складовою стратегічної діяльності підприємства, тому має здійснюватися згідно зі стратегією розвитку підприємства та інвестиційною політикою. Інвестиційна діяльність підприємства має низку особливостей, а саме [20, с.117:

вона є головною формою реалізації економічної стратегії підприємства, забезпечує зростання його операційної діяльності;

обсяги інвестиційної діяльності підприємства є основними вимірниками темпів економічного розвитку. Для характеристики цих обсягів використовують два показники - сума валових інвестицій, сума чистих інвестицій підприємства. Валові інвестиції - це загальний обсяг інвестованих коштів за певний період, спрямованих на розширення або оновлення виробничих основних фондів, придбання нематеріальних активів, приріст запасів сировини та інших товарно-матеріальних цінностей. Чисті інвестиції підприємства - це валові інвестиції за мінусом амортизаційних відрахувань у певному періоді. Якщо сума чистих валових інвестицій має від'ємне значення, тобто сума амортизаційних відрахувань більше валових інвестицій, то це свідчить про зниження виробничого потенціалу підприємства та економічної бази формування прибутку і означає, що підприємство «проїдає» свій капітал. Якщо сума чистих інвестицій дорівнює нулю, то обсяг валових інвестицій дорівнює амортизаційним відрахуванням. Це означає відсутність економічного зростання підприємства та економічної бази зростання прибутку, тобто підприємство «стоїть на місці». Якщо маємо позитивну величину суми чистих інвестицій, то забезпечується розширене відтворення необоротних активів підприємства та зростання прибутку, тобто маємо «зростаюче» підприємство;

інвестиційна діяльність має підпорядкований характер щодо завдань операційної діяльності підприємства;

обсяг інвестиційної діяльності підприємства характеризується суттєвою нерівномірністю в окремих періодах;

інвестиційній діяльності притаманний свій вид ризику - інвестиційний ризик;

у процесі інвестиційної діяльності грошові потоки суттєво відрізняються в окремі періоди за своєю спрямованістю [20, с.118].

Основною метою інвестиційної діяльності підприємства є забезпечення реалізації найбільш ефективних форм вкладення капіталу, спрямованих на розширення економічного потенціалу підприємства. З урахуванням даної мети формується зміст інвестиційної політики підприємства.

Інвестиційна політика підприємства - це частина загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає у виборі та реалізації найбільш ефективних форм капітальних та фінансових інвестицій з метою забезпечення високих темпів його розвитку та розширення економічного потенціалу господарської діяльності.

У економічній літературі сутність інвестиційної політики підприємства трактується по-різному: з позицій процесного, результативного, еволюційного та інших підходів. Не дивлячись на наявність різних точок зору, всі вони зводяться до того, що інвестиційна політика підприємства – це елемент загальної стратегії підприємства, що є сукупністю різних підходів і рішень, які направлені на формування і реалізацію найбільш ефективних способів вкладення капіталу, що гарантують фінансову стійкість підприємства, а також постійне відтворення інвестиційного процесу, що в сукупності забезпечують виконання стратегічних цілей розвитку підприємства (підвищення чистого прибутку; забезпечення добробуту акціонерів; збільшення ринкової вартості підприємства; розширення обсягу операційної діяльності та ін.) [13, с.153].

Узагальнення поглядів сучасних науковців на визначення поняття “інвестиційна політика підприємства” представлено у табл. 1.2.

Отже, в науковій думці не існує єдиної точки зору не тільки щодо визначення понять, що досліджуються, але й щодо їх співвідношення.

Узагальнення поглядів сучасних науковців на визначення поняття
“інвестиційна політика підприємства”

Автор	Визначення
Бажал Ю. М. [3, с.143]	Частина загальної стратегії розвитку активів підприємства, яка заключається у виборі та реалізації найбільш ефективних форм реальних і фінансових його інвестицій з метою забезпечення високих темпів його розвитку та розширення економічного потенціалу його розвитку.
Бланк І.А. [9, с.65]	Комплекс заходів, які забезпечують вигоду вкладень власних, позичених та інших коштів у інвестиції з метою забезпечення фінансової стійкості діяльності підприємства на близьку та далеку перспективу.
Бондар М.І. [10, с.200]	Формування стратегічних цілей і розробка найбільш ефективних шляхів реалізації стратегічних цілей інвестиційної діяльності за конкретними періодами реалізації та їх оцінка.
Вербицька Ю. М. [13, с.152]	Складова частина загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає у виборі і реалізації раціональних шляхів розширення та відновлення виробничого потенціалу.
Майорова Т.В. [23, с.92]	Складова частина загальної фінансової стратегії підприємства, яка визначає вибір та спосіб реалізації найбільш раціональних шляхів розширення й оновлення його виробничого потенціалу.
Супрун С.Д. [37, с.65]	Становить частину його загальної інвестиційної стратегії, яка полягає у виборі й реалізації найбільш ефективних форм здійснення реальних і фінансових інвестицій (визначення оптимальних напрямків інвестування) з метою забезпечення високих темпів розвитку підприємства і розширення економічного потенціалу його господарської діяльності.

Так, якщо Бажал Ю.М, Вербицька Ю.М., Майорова Т.В. розглядають інвестиційну політику підприємства як складову його інвестиційної або фінансової стратегії, то Бланк І.А. акцентує увагу на тому, що інвестиційна політика – це в першу чергу комплекс заходів, які забезпечують вигоду вкладень власних, позичених та інших коштів у інвестиції з метою забезпечення фінансової стійкості діяльності підприємства на близьку та далеку перспективу [9, с.65]. Також визначено деякі особливості в цілеспрямованості інвестиційної політики підприємства. Так, такі вчені, як Супрун С.Д. [37] та Хобта В.М. [40] метою проведення інвестиційної політики визначають забезпечення високих темпів розвитку підприємства і розширення його економічного потенціалу, Мойсеєнко І.П. – розширення й оновлення

виробничого потенціалу [26], Макарій Н.П., Дука А.П. - забезпечення фінансової стійкості діяльності підприємства [17; 24].

Проведене дослідження дозволило сформулювати своє бачення інвестиційної політики підприємства. Так, інвестиційна політика підприємства – це система чітко сформульованих принципів, що не залежать від часу, під впливом яких усі управлінські рішення щодо впровадження інвестицій та інвестиційної діяльності підприємства спрямовуються на досягнення бажаного ефекту від інвестування.

Інвестиційна політика повинна відповідати характеру і масштабу підприємства, повинна бути документована, регулярно переглядатися і коректуватися, доступна органам управління і інвесторам.

Для визначення оптимального напрямку вкладення капіталу і виявлення найбільш ефективних способів його використання протягом достатнього тривалого періоду із стабільною віддачею необхідна розробка інвестиційної політики і успішна її реалізація [23, с.76].

При формуванні і реалізації ухвалюванні рішення повинні бути пов'язані за часом і ресурсами і не повинні суперечити один одному, в результаті буде відбуватися чітке розділення повноважень співробітників, що в значній мірі підвищує потенційні можливості досягнення успішної реалізації інвестиційної політики і полегшує розробку заходів, що коректують.

Інвестиційна діяльність підприємства підпорядкована певній інвестиційній політиці, розробленій підприємством в складі його фінансової стратегії (для інституційних інвесторів інвестиційних компаній, інвестиційних фондів і т.п. - вона розробляється, як самостійна інвестиційна стратегія) [9, с.65].

У теорії фінансового менеджменту, за критерієм ризикових переваг інвестора, виділяють три основні теоретичні моделі інвестиційної політики підприємства: консервативна, помірна і агресивна інвестиційна політика.

1. Консервативна інвестиційна політика варіант політики інвестиційної діяльності підприємства, пріоритетною метою якої є мінімізація рівня інвестиційного ризику. При здійсненні такої політики інвестор не прагне ні до

максимізації рівня поточної прибутковості інвестицій, ні до максимізації темпів росту капіталу (і відповідно, максимізації темпів росту ринкової вартості капіталу), а піклується лише про безпеку своїх вкладень капіталу. Формою реалізації такої політики є формування консервативної інвестиційної програми.

2. Помірна (компромісна) інвестиційна політика варіант політики здійснення інвестиційної діяльності підприємства, спрямованої на вибір таких об'єктів інвестування, за якими рівні прибутковості і ризику найбільшою мірою наближені до середньоринкової. При реалізації цієї політики організація не прагне до максимізації свого інвестиційного доходу і уникає вкладень капіталу у високоризикові об'єкти інвестування, одночасно відкидаючи низькодохідні інвестиційні проекти і фінансові інструменти інвестування. Формою реалізації такої політики є створення помірної інвестиційної програми.

3. Агресивна інвестиційна політика варіант політики інвестування здійснюваною організацією, який спрямований на максимізацію поточного доходу від вкладень капіталу в найближчому періоді, по яких рівні прибутковості і ризику значно вище середньоринкових. При здійсненні цієї політики оцінці і обліку рівня інвестиційного ризику і можливостям росту ринкової вартості організації в перспективі відводиться допоміжна роль. Відповідно, при такій інвестиційній політиці підприємство уникає вкладень капіталу в реальні проекти з великим інвестиційним циклом, в акції з низьким рівнем дивідендів, в облігації з віддаленим періодом погашення і тому подібне. Така політика реалізується шляхом формування агресивної інвестиційної програми [3, с.226].

Основною ціллю інвестиційної політики є забезпечення найефективніших шляхів розширення активів підприємства з позицій перспектив його розвитку і збільшення його ринкової вартості. З врахуванням цієї цілі зміст політики управління інвестиціями підприємства можна сформулювати наступним чином: інвестиційна політика представляє собою частину загальної фінансової стратегії підприємства, яка заключається у виборі і реалізації найефективніших

шляхів розширення об'єму його активів для забезпечення основних напрямків його розвитку [5, с.78].

Розроблення інвестиційної політики на підприємстві охоплює такі етапи:

- 1) формування окремих напрямків інвестиційної діяльності підприємства згідно зі стратегією його економічного та фінансового розвитку;
- 2) вивчення умов зовнішнього інвестиційного середовища та кон'юнктури інвестиційного ринку;
- 3) пошук окремих об'єктів інвестування та оцінка їх відповідності напрямкам інвестиційної діяльності підприємства;
- 4) забезпечення високої ефективності інвестицій;
- 5) забезпечення мінімізації рівня ризиків, пов'язаних з інвестиційною діяльністю;
- 6) забезпечення ліквідності інвестицій;
- 7) визначення необхідного обсягу інвестиційних ресурсів та оптимізація структури їх джерел;
- 8) формування та оцінка інвестиційного портфеля підприємства - портфеля реальних та фінансових інвестицій;
- 9) забезпечення шляхів прискорення реалізації інвестиційних програм.

Механізм процесу формування інвестиційної політики підприємства представлено на рис. 1.1.

Початковим етапом розроблення інвестиційної політики є визначення загального періоду її формування. Цей період залежить від низки умов. А саме:

- передбачуваності розвитку економіки в цілому та інвестиційного ринку зокрема;
- галузевої належності підприємства.

Наступним етапом процесу формування інвестиційної політики підприємства є визначення цілей інвестиційної діяльності, які повинні виходити передусім із системи цілей загальної стратегії економічного розвитку.

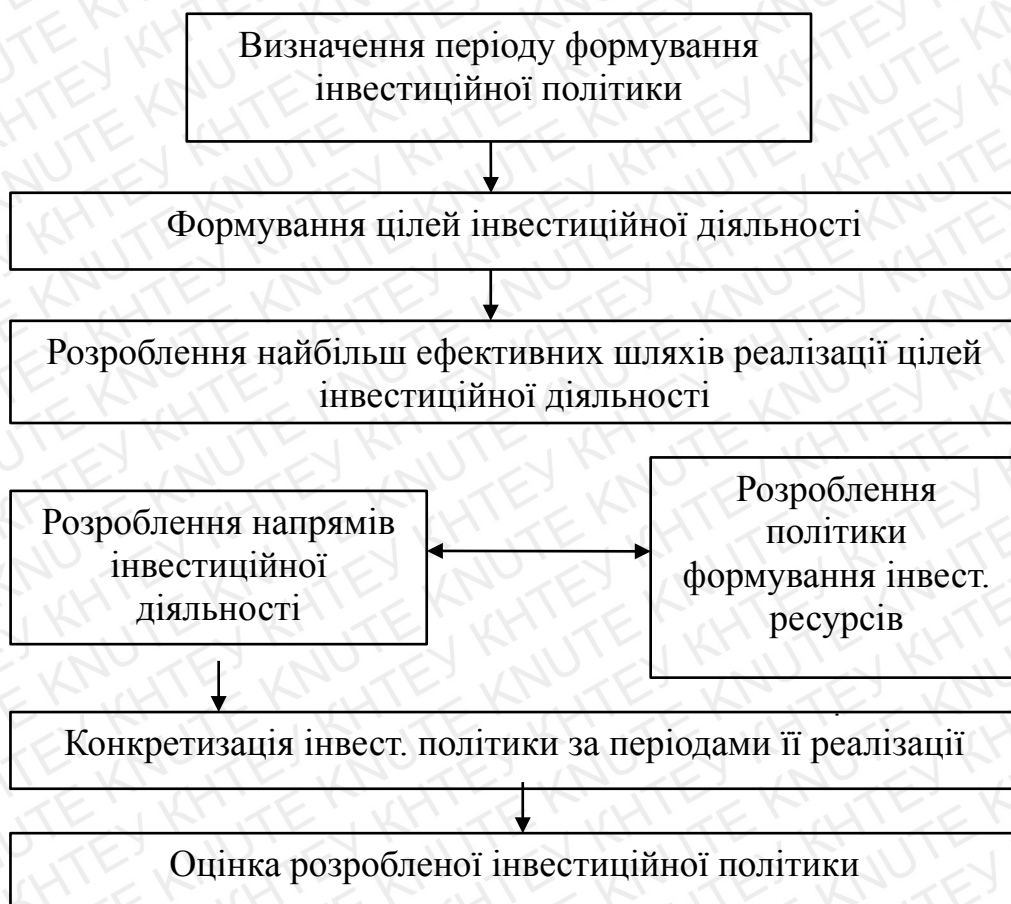

Рис. 1.1. Механізм процесу формування інвестиційної політики підприємства

Третій етап процесу формування інвестиційної політики підприємства є вибір найбільш ефективних шляхів реалізації цілей інвестиційної діяльності. Один із цих шляхів – розроблення стратегічної спрямованості інвестиційної діяльності.

У межах виробленої стратегії діяльності підприємства і розробляється стратегія інвестиційного проекту – комплекс цілей та принципів, які дозволяють розподілити необхідні ресурси на період часу, який є горизонтом планування проекту.

Після формування стратегії інвестиційної діяльності необхідно з'ясувати, чи зможе підприємство реалізувати цю стратегію в принципі. Це робиться за допомогою аналізу стану галузі, до якої належить підприємство.

Оцінка розробленої інвестиційної політики підприємства – це завершальний етап.

В процесі формування інвестиційної політики підприємства, як правило, виділяють три основні напрямки [12, с.55]:

- 1) реальні інвестиції;
- 2) фінансові інвестиції;
- 3) інноваційні інвестиції.

Реальні інвестиції (Real investments) є в даний час основним напрямком інвестиційної діяльності підприємства. Вони представляють собою вкладення засобів в реальні матеріальні активи, в основному в оновлення основних фондів підприємства.

Фінансові інвестиції (Financial investments) представляють собою вкладення засобів підприємства на термін більше одного року в різні грошові і фондові інструменти інвестування, серед яких найбільш значну долю займають вкладення засобів у цінні папери.

Інноваційні інвестиції (Innovative investments) представляють собою вкладення засобів в нематеріальні активи, що забезпечують впровадження сучасних наукових досягнень в практику діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2.

ОЦІНКА ЧИННОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ТОРГОВІЙ ДІМ «КАРГЕС»

2.1. Аналіз основних напрямів, обсягів і структури інвестицій підприємства

ТОВ «Торговий дім «Каргес» офіційний імпортер палива в Україні. За період своєї діяльності компанія здобула надійну репутацію постачальника якісного палива.

У поточному році ТОВ «Торговий дім «Каргес» планує імпортувати природний газ із країн-членів ЄС.

Основні цінності ТОВ «Торговий дім «Каргес»:

- професійність;
- високий рівень обслуговування;
- індивідуальний підхід до кожного клієнта.

ТОВ «Торговий дім «Каргес» пропонує якісне пальне стандарту «Євро-5»: мінімальний вміст сірки, яка з часом призводить до корозії деталей; вдвічі менша концентрація фактичних смол, котрі впливають на зношування двигуна і утворення нагару;

низький вміст бензолу, що є токсичним і сильним розчинником.

Основні відомості про ТОВ «Торговий дім «Каргес» як суб'єкта господарської діяльності представлено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Основні відомості про ТОВ «Торговий дім «Каргес»
як суб'єкта господарської діяльності

1. Повне найменування	ТОВ «Торговий дім «Каргес»
2. Серія і номер свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи (за наявності)	АА 502180
3. Дата проведення державної реєстрації	19.10.2005
4. Територія (область)	46000 - Київська
5. Статутний капітал (тис.грн)	1080,00
6. Відсоток акцій у статутному капіталі, що належать державі	0,000000

Продовження таблиці 2.1

7. Відсоток акцій (часток, паїв) статутного капіталу, що передано до статутного капіталу державного (національного) акціонерного товариства та/або холдингової компанії	0,000000
8. Середня кількість працівників (осіб)	55
9. Основні види діяльності із зазначенням найменування виду діяльності та коду за КВЕД	46.71 Оптова торгівля твердим, рідким, газоподібним паливом і подібними продуктами
10. Органи управління підприємства	не заповнюється відповідно до розділу 4 п.5 Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів
11. Банки, що обслуговують емітента:	
1) найменування банку (філії, відділення банку), який обслуговує емітента за поточним рахунком у національній валюті	ЗГРУ ПАТ КБ "Приватбанк"
2) МФО банку	325321
3) поточний рахунок	26002053817618
4) найменування банку (філії, відділення банку), який обслуговує емітента за поточним рахунком у іноземній валюті	ЦФ ПАТ "Кредобанк"
5) МФО банку	325365
6) поточний рахунок	26005012206

Метою діяльності ТОВ «Торговий дім «Каргес» є оптова торгівля твердим, рідким, газоподібним паливом і подібними продуктами та надання виробничих, науково-технічних та комерційних послуг юридичним та фізичним особам на внутрішньому та зовнішньому ринку, отримання прибутку за рахунок власної підприємницької діяльності, задоволення соціально-економічних потреб учасників і членів трудового колективу ТОВ.

Предметом діяльності ТОВ «Торговий дім «Каргес» є [43]:

оптова торгівля твердим, рідким, газоподібним паливом і подібними продуктами;

торгово-закупівельна та торгово-посередницька діяльність, в т. ч. на основі договорів-доручень та агентських договорів, брокерська, дилерська, дистрибуторська та представницька діяльність;

організація цільової доставки продукції споживачам;

здійснення міжнародних автотранспортних перевезень;

орендні у т. ч. лізингові операції;

проведення маркетингових досліджень з метою дослідження ринку, знаходження партнерів та надання допомоги у встановленні ділових контактів в тому числі із зарубіжними партнерами.

ТОВ «Торговій дім «Каргес» є юридичною особою і діє на основі повного господарського розрахунку, самофінансування і самоокупності та відповідно до чинного законодавства і Статуту. Воно набуває прав юридичної особи з дня його державної реєстрації. Товариство має самостійний баланс, розрахунковий, валютний та інші рахунки в банках; товарний знак, який затверджується правлінням Товариства і реєструється в Торгово-промисловій палаті України; печатку зі своєю назвою. Товариство має право укладати угоди (контракти), зокрема купівлі-продажу, підяду, страхування майна, перевезення, зберігання, доручення і комісії тощо, набувати особистих майнових та немайнових прав, нести обов'язки, виступати у суді, арбітражному суді та третейському суді.

Майно ТОВ «Торговій дім «Каргес» складається з основних засобів та оборотних коштів, а також цінностей, вартість яких відображено в балансі ТОВ «Торговій дім «Каргес».

Джерелом формування майна підприємства є [43]:

- грошові, матеріальні та інтелектуальні внески Засновника;
- доходи, одержані від реалізації продукції та іншої діяльності;
- доходи від цінних паперів;
- кредити банків та інших кредиторів;
- капітальні вкладення та дотації з бюджету;
- доходи від приватизації, придбання майна інших підприємств.

ТОВ «Торговій дім «Каргес» здійснює свою діяльність відповідно до чинного законодавства, а також Статуту. Майно Товариства формується з джерел, не заборонених чинним законодавством.

Інвестиції мають велике значення для майбутнього становища підприємства. За їхньою допомогою здійснюють розширене відтворення основних засобів як виробничого, так і невиробничого характеру, зміцнюють матеріально-технічну базу суб'єктів господарювання. Це дає змогу ТОВ

«Торговій дім «Каргес» збільшувати обсяги виробництва продукції, прибутку, поліпшувати умови праці й побуту працівників. Від розміру й ефективності інвестицій залежать собівартість, асортимент, конкурентоспроможність.

У процесі аналізу інвестиційної діяльності підприємства зовнішніми аналітиками інформаційними джерелами є форма 1 «Баланс», форма 2 «Звіт про фінансові результати», форма 3 «Звіт про рух грошових коштів» та дані приміток до річної фінансової звітності. Результати інвестиційної діяльності підприємства визначаються на основі аналізу змін за статтями першого розділу балансу «Необоротні активи», статтю «Поточні фінансові інвестиції» другого розділу балансу та за окремими статтями форми 2 «Звіт про фінансові результати» («Дохід від участі у капіталі», «Інші фінансові доходи», «Втрати від участі в капіталі», «Інші витрати»), розділу II «Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності» форми 3 «Звіт про рух грошових коштів» та частин III. «Капітальні інвестиції», IV. «Фінансові інвестиції» та V. «Доходи і витрати» форми 5 «Примітки до фінансової звітності підприємства».

У процесі аналізу підприємства як об'єкта інвестування потенційних акціонерів (інвесторів) повинні зацікавити обсяги та ефективність здійснюваних на підприємстві капітальних вкладень.

Загальну оцінку інвестиційної діяльності підприємства ТОВ «Торговій дім «Каргес» за даними його фінансової звітності доцільно розпочати з аналізу динаміки обсягів і структурних змін у цій діяльності протягом звітного періоду.

Результати такого аналізу відобразимо у таблиці 2.2 та на рис. 2.1.

Таблиця 2.2

Динаміка обсягів і структурних змін інвестиційної діяльності

ТОВ «Торговій дім «Каргес»

Інвестиції	2016 р.		2017 р.		2018 р.		2018 р. до 2016 р.		+/-, п.с.
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	
Капітальні інвестиції	1235	14,41	1513	9,62	2476	12,43	1241	100,49	-1,99
Фінансові інвестиції	7334	85,59	14213	90,38	17449	87,57	10115	137,92	1,99
Разом	8569	100,00	15726	100,00	19925	100,00	11356	132,52	0,00

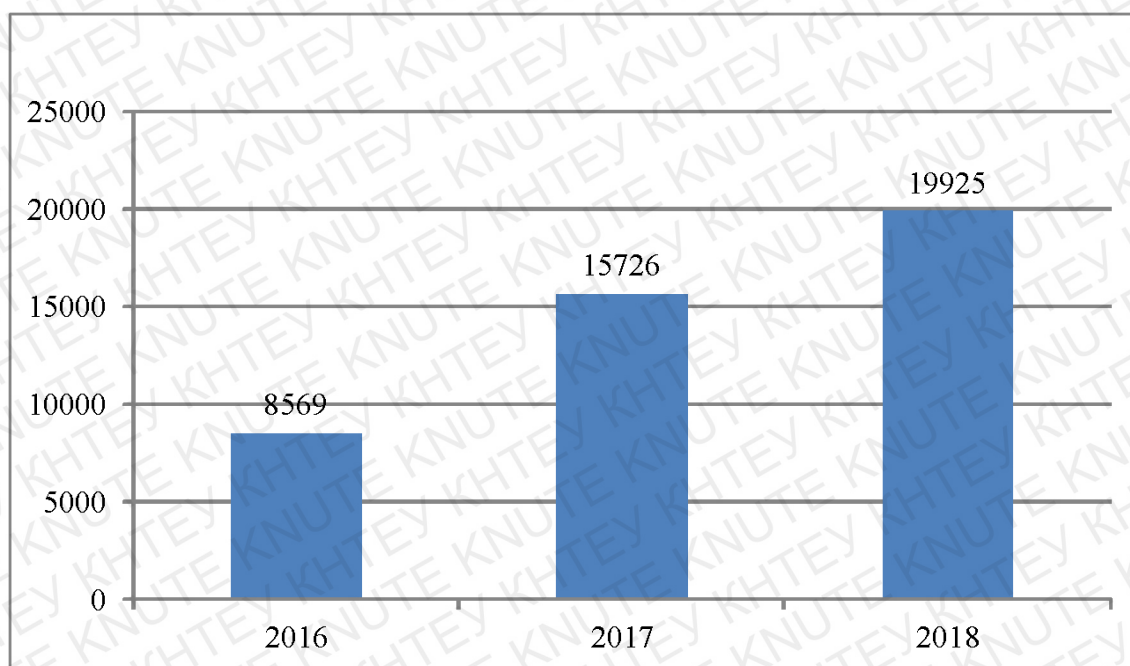

Рис. 2.1. Динаміка обсягів інвестиційної діяльності
ТОВ «Торговий дім «Каргес», тис.грн.

Як видно з результатів аналізу, інвестиційна діяльність на підприємстві ТОВ «Торговий дім «Каргес» у 2018 році активізувалася. Обсяги здійснених інвестицій збільшилися на 11356 тис. грн., або на 132,52 %. При цьому обсяги капітальних інвестицій зросли на 1241 тис. грн. , або на 100,49 %; частка капітальних інвестицій у загальному їх обсязі скоротилася на 1,99 %. Що стосується фінансових інвестицій підприємства, то вони збільшились на 10115 тис. грн., або на 137,92 %, їх частка у загальному обсязі інвестицій зросла на 1,99%.

Характеризуючи сучасний стан інвестиційної діяльності ТОВ «Торговий дім «Каргес» зауважимо, що основу інвестиційної діяльності підприємств формує реальне інвестування у різних формах, а саме: придбання майнових комплексів; нове будівництво; реконструкція; модернізація; оновлення окремих видів обладнання; інноваційне інвестування; інвестування приросту запасів та оборотних засобів [8].

Такі напрямки інвестиційної діяльності дозволяють підприємству розвиватись найбільш високими темпами. Детальніше про здійснені

підприємством ТОВ «Торговий дім «Каргес» інвестиції у досліджуваному періоді дослідимо у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Деталізована динаміка інвестиційної діяльності

ТОВ «Торговий дім «Каргес»

Інвестиції	2016 р.		2017 р.		2018 р.		2018 р. до 2016 р.		+/-, п.с.
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	
Капітальне будівництво	782	9,13	1137	7,23	1844	9,25	1062	135,81	0,13
Придбання (виготовлення) основних засобів	337	3,93	214	1,36	489	2,45	152	45,10	-1,48
Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів	112	1,31	156	0,99	134	0,67	22	19,64	-0,63
Придбання (створення) нематеріальних активів	4	0,05	6	0,04	9	0,05	5	125,00	0,00
Придбання (виращування) довгострокових біологічних активів	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
Фінансові інвестиції методом участі в капіталі в:									
– асоційовані підприємства	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
– дочірні підприємства	341	3,98	211	1,34	778	3,90	437	128,15	-0,07
– спільну діяльність	562	6,56	768	4,88	2383	11,96	1821	324,02	5,40
Інші фінансові інвестиції в:									
– частки і паї у статутному капіталі інших підприємств	6123	71,46	8491	53,99	8733	43,83	2610	42,63	-27,63
– акції	308	3,59	2564	16,30	2912	14,61	2604	845,45	11,02
– облігації	0	0,00	2179	13,86	2643	13,26	2643	100,00	13,26
Разом	8569	100	1572 6	100	1992 5	100	1135 6	132,52	x

Як випливає з даних таблиці 2.3, лівову частку у загальному обсязі інвестицій підприємства як у попередніх періодах, так і у 2018 році становлять фінансові інвестиції, зокрема частки і паї у статутному капіталі інших підприємств, обсяги якого зросли за аналізований період на 2610 тис. грн., або

на 42,63 %, частка цього виду інвестування у загальному обсязі інвестицій зросла за аналізований скоротилася на 27,63 %. Підприємство здійснює значний обсяг інвестування у дочірні підприємства (778 тис.грн.) та у спільну діяльність (2383 тис.грн.).

У обсягах капітальних інвестицій найбільшу питому вагу займають інвестиції на капітальне будівництво. У 2018 році обсяги цього напрямку інвестування становили 1844 тис.грн. Обсяги капітального будівництва зросли за аналізований період на 1062 тис. грн., або на 135,81 %, частка цього виду інвестування у загальному обсязі інвестицій зросла за аналізований скоротилася на 0,13 %.

Далі доцільно дослідити абсолютну, відносну та структурну динаміку обсягів здійснених за цей період інвестицій в розрізі окремих видів. Для розгляду динаміки капітальних інвестицій підприємства ТОВ «Торговий дім «Каргес» скористаємося таблицею 2.4 та рис. 2.2.

Таблиця 2.4

Динаміка капітальних інвестицій ТОВ «Торговий дім «Каргес»

Інвестиції	2016 р.		2017 р.		2018 р.		2018 р. до 2016 р.		
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	+/-, п.с.
Капітальне будівництво	782	63,32	1137	75,15	1844	74,47	1062	135,81	11,16
Придбання (виготовлення) основних засобів (ОЗ)	337	27,29	214	14,14	489	19,75	152	45,10	-7,54
Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів (ІНМА)	112	9,07	156	10,31	134	5,41	22	19,64	-3,66
Придбання (створення) нематеріальних активів (НА)	4	0,32	6	0,40	9	0,36	5	125,00	0,04
Придбання (виросування) довгострокових біологічних активів (ДБА)	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
Разом	1235	100,00	1513	100,00	2476	100,00	1241	100,49	0,00

При більш детальному розгляді капітальних інвестицій, здійснених підприємством, прослідковується зростання обсягів і частки капітального будівництва у загальній вартості капітальних інвестицій.

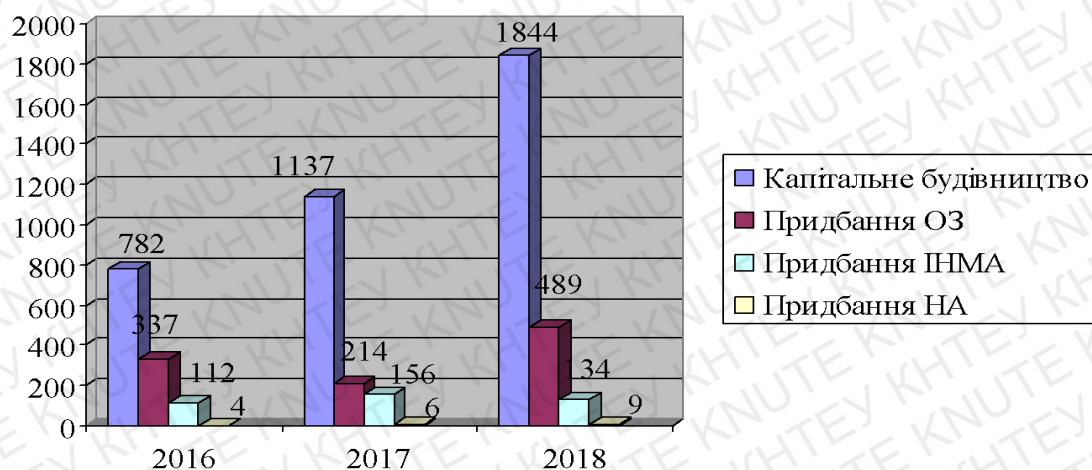

Рис. 2.2. Динаміка капітальних інвестицій

ТОВ «Торговій дім «Каргес», тис.грн.

Так у 2018 році інвестиції у капітальне будівництво становили 74,47 % від загального їх обсягу і зросли у порівнянні з 2016 р. на 1062 тис.грн., або на 135,81% при зростанні частки у загальному обсязі на 11,16%. Така динаміка реальних інвестицій підприємства ТОВ «Торговій дім «Каргес» відповідає обраній інвестиційній стратегії, яка орієнтована на зміцнення і розширення матеріально-технічної бази підприємства на даній стадії життєвого циклу.

Тому реальні інвестиції, а конкретніше капітальні вкладення, мають розглядатись керівництвом кожного підприємства як пріоритетний напрям інвестування. Саме така ситуація спостерігається на підприємстві ТОВ «Торговій дім «Каргес».

Порівняння обсягів та структури вкладень в різні форми інвестування свідчить, що пріоритетним напрямом для підприємства ТОВ «Торговій дім «Каргес» залишаються реальні інвестиції. Інвестиції в основний капітал збільшились в порівнянні з 2016 роком на 152 тис. грн., або на 45,10 %, питома вага цієї позиції у загальному обсязі реальних інвестицій скоротилася на

7,54 %, що є не зовсім бажаною тенденцією. Таку ситуацію можна пояснити тим, що основні зусилля і інвестиційні ресурси підприємство зосереджує на завершенні розпочатого капітального будівництва, а тому не має можливості належним чином нарощувати вартість основних засобів.

Що стосується фінансових інвестицій, то для їх аналізу доцільно скористатися формою таблиці 2.5 та рис. 2.3, для заповнення якої використаємо інформацію, яку наведено у IV розділі приміток до річної фінансової звітності.

Таблиця 2.5

Динаміка фінансових інвестицій ТОВ «Торговий дім «Каргес»

Інвестиції	2016 р.		2017 р.		2018 р.		2018 р. до 2016 р.		+/-, п.с.
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	
Фінансові інвестиції методом участі в капіталі в:									
– асоційовані підприємства	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0,00
– дочірні підприємства	341	4,65	211	1,48	778	4,46	437	128,15	-0,19
– спільну діяльність	562	7,66	768	5,40	2383	13,66	1821	324,02	5,99
Інші фінансові інвестиції в т.ч:									
– частки і паї у статутному капіталі інших підприємств	6123	83,49	8491	59,74	8733	50,05	2610	42,63	-33,44
– акції	308	4,20	2564	18,04	2912	16,69	2604	845,45	12,49
– облигації	0	0,00	2179	15,33	2643	15,15	2643	100,00	15,15
Разом	7334	100,00	14213	100,00	17449	100,00	10115	137,92	0,00

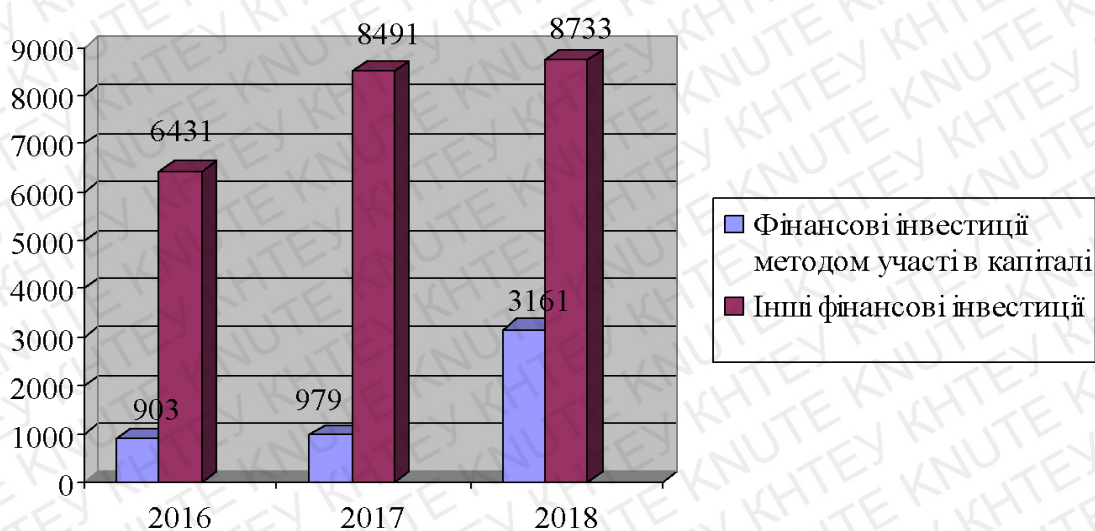

Рис. 2.3. Динаміка фінансових інвестицій ТОВ «Торговий дім «Каргес», тис.грн.

Дані таблиці 2.5 та рис. 2.3. свідчать, що обсяги фінансових інвестицій підприємства та їх структура за аналізований період значно змінилися. Так, загальний обсяг фінансових інвестицій збільшився на 10115 тис. грн., або на 137,92%. Обсяги інвестування у частки і паї у статутному капіталі інших підприємств у 2018 році зросли на 2610 тис.грн., або на 42,63% та становили 8733 тис.грн.; питома вага цієї позиції у загальному обсязі фінансових інвестицій скоротилася на 33,44 %. При цьому, якщо у 2016 році підприємство інвестувало виключно у акції на 308 тис.грн., то у 2018 році було інвестовано у облігації 2643 тис. грн.

2.2. Аналіз джерел фінансування інвестиційних проектів на підприємстві

У процесі планування інвестицій підприємству ТОВ «Торговій дім «Каргес» необхідно враховувати найважливіші фактори, дія яких може вплинути на очікуваний результат від прийнятого інвестиційного рішення. Ці фактори можна розподілити на загальноекономічні, галузеві і такі, що виникають безпосередньо на рівні підприємства [23, с.111].

До загальноекономічних факторів можна віднести фінансово-кредитну політику уряду, рівень інфляції в країні, державне стимулювання інвестиційної діяльності підприємств, грошовий обіг в країні, ступінь активності іноземних інвестицій, економічні зв'язки з іншими країнами, чинне податкове законодавство тощо.

Галузеві фактори характеризуються такими показниками, як рівень науково-технічного розвитку галузі, енергомісткість, наукомісткість, капіталомісткість виробництва, забезпеченість трудовим потенціалом, сировинними та енергоресурсами, зв'язки з іншими галузями народного господарства, тип галузі (розвивається швидко або повільно), територіальне розташування підприємств галузі та іншими.

До факторів, що діють на рівні конкретного підприємства відносяться: виробничий потенціал та наявність виробничих ресурсів, фінансовий стан підприємства, зв'язки із споживачами продукції підприємства, відносини з конкурентами та інші.

На підставі обраної базової (генеральної) стратегії «The Four Sources of Intelligent Innovation» підприємства керівництво ТОВ «Торговій дім «Каргес» формулює вимоги до економічних показників, які повинні бути досягнуті в результаті його виробничо-господарської діяльності і розробляє загальну економічну стратегію свого розвитку, загальні цілі які є базою для формування інвестиційної політики.

Відповідність сформованої інвестиційної політики підприємства його загальній економічній стратегії визначається обраним критерієм (показником) ефективності вкладення капіталу.

Пріоритети підприємства можуть бути дуже різноманітними. Якщо підприємство прагне бути прибутковим, то критерій ефективності його інвестиційної діяльності визначається у вигляді норми прибутку від інвестицій. Інвестування в проект буде доцільним, якщо прибуток, отриманий підприємством від його реалізації буде вищим або дорівнювати встановленому організацією мінімальному рівню прибутковості.

Процес планування капітальних вкладень на ТОВ «Торговій дім «Каргес» складається з двох послідовних етапів.

На першому етапі передбачається обчислення необхідного обсягу реальних інвестицій на певний розрахунковий період (рік, декілька років).

На другому етапі – визначення конкретних джерел фінансування інвестицій.

Розробка інвестиційної політики ТОВ «Торговій дім «Каргес», хоча в основному й орієнтована на довгострокові цілі (на перспективу 3-5 років), містить також окремі середньострокові (1-2 роки) та короткострокові (до 1 року) елементи, які зрештою ведуть до вироблення конкретних управлінських рішень та реалізації інвестиційних програм і проектів.

Інвестиційна політика ТОВ «Торговій дім «Каргес» враховує за

можливості інтереси різних учасників процесу інвестування:

- власник капіталу ставить за мету одержати певний рівень прибутку і зберегти вкладений капітал;
- наймані робітники – зберегти роботу, прийняти участь у розподілі прибутку;
- менеджери – досягнення успіху підприємством, подовження його існування;
- суспільство – збільшити доходи бюджету, зменшити безробіття та інші позитивні результати від інвестицій.

Усі джерела формування ресурсів для фінансування інвестиційних проектів ТОВ «Торговий дім «Каргес» поділяються на три основні групи:

- власні;
- залучені;
- позичкові.

1. Власні інвестиційні ресурси. До них належать чистий нерозподілений прибуток, спрямований на виробничий розвиток, амортизаційні відрахування, іммобілізована в інвестиції частина обігових коштів, реінвестована шляхом продажу частина основних фондів, страхова сума відшкодування збитків, спричинених втратою майна, тощо. Вони характеризуються простотою залучення, високим рівнем прибутковості інвестованого капіталу, зменшенням ризику неплатоспроможності і банкрутства під час їх використання, але в той же час мають обмеженість обсягу залучених коштів та відсутній зовнішній контроль.

2. Залучені інвестиційні ресурси характеризуються високими обсягами їх можливого залучення, зовнішнім контролем за використанням, певною складністю залучення, частковою втратою управління компанією (у разі емісії акцій). Існують певні особливості формування залучених інвестиційних ресурсів для підприємств різних організаційно-правових форм власності. Залученими інвестиційними ресурсами фінансуються в основному досить ризиковані та прибуткові проекти.

Серед залучених джерел фінансування інвестицій в першу чергу розглядається можливість запозичення акціонерного капіталу. Це джерело може бути використано компаніями, які створюються в формі акціонерних товариств. Для підприємств інших організаційно-правових форм основним способом додаткового залучення капіталу є розширення статутного фонду за рахунок додаткових внесків.

3. Позичкові інвестиційні ресурси. За сучасних умов позичкові інвестиційні ресурси стали основним джерелом фінансування. Вони в основному використовуються для кредитування проектів з низьким рівнем ризику та чітко визначеними шляхами успішної реалізації проекту.

Позичкові ресурси ТОВ «Торговій дім «Каргес» можна поділити на:

довгострокові кредити банків та інших кредитних установ, які використовуються для фінансування довгострокових і великомасштабних проектів. Через тривалість строку позички кредитори висувають жорсткі вимоги до перевірки кредитної переваги та надійності проекту. Процентна ставка встановлюється лише на частину цього строку, щоб у майбутньому мати можливість переглянути її та пристосувати до умов ринку;

емісія облігацій компанії (набула поширення у світовій практиці). Даний вид ресурсів в Україні поки що не дістав популярності через нерозвиненість фондового ринку, неплатоспроможність попиту та невисокі розміри статутного фонду більшості компаній;

цільовий державний кредит, спрямований на конкретний вид інвестування. У світовій практиці даний вид кредиту надається лише під державні програми;

податковий інвестиційний кредит, суть якого полягає в тому, що підприємство звільняється від сплати податків на ту суму, яку воно зобов'язується інвестувати у виробництво;

інвестиційний лізинг, який надається в натуральній формі, а погашається в розстрочку.

Динаміка джерел фінансування інвестиційної діяльності ТОВ «Торговий дім «Каргес» представлена у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Динаміка джерел фінансування інвестиційної діяльності
ТОВ «Торговий дім «Каргес»

Джерела фінансування	2016 р.		2017 р.		2018 р.		2018 р. до 2016 р.		+/-, п.с.
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	
1. Власні джерела	1885	22,0	3161	20,1	4583	23,0	2698	143,09	1,00
нерозподілений прибуток	1431	16,7	2092	13,3	3148	15,8	1717	119,99	-0,90
амортизаційні відрахування	454	5,3	1069	6,8	1435	7,2	980	215,88	1,90
2. Залучені джерела	180	2,1	173	1,1	618	3,1	438	243,25	1,00
розширення статутного фонду	180	2,1	173	1,1	618	3,1	438	243,25	1,00
3. Позичкові джерела	6504	75,9	1239 2	78,8	1472 5	73,9	8221	126,40	-2,00
довгострокові кредити банку	5416	63,2	1088 2	69,2	1339 0	67,2	7974	147,24	4,00
інвестиційний лізинг	1088	12,7	1510	9,6	1335	6,7	247	22,67	-6,00
Разом	8569	100	1572 6	100	1992 5	100	1135 6	132,52	0,00

Результати проведеного аналізу засвідчили, що в цілому з усіх джерел у 2018 році було профінансовано інвестиційних проектів на загальну суму 19925 тис.грн., що на 11356 тис.грн., або на 132,52 % більше, ніж у 2016 році. З власних джерел було профінансовано 23,0 % інвестиційних проектів, з залучених джерел – 3,1 %, з позичкових джерел – 73,9 %.

Важливим елементом оцінки джерел фінансування інвестиційних проектів є визначення вартості капіталу, який є в розпорядженні ТОВ «Торговий дім «Каргес». Це поняття характеризує ціну залучення підприємством фінансових ресурсів для здійснення інвестиційної діяльності. Інакше кажучи, це винагорода, за яку капіталодавці погоджуються інвестувати кошти в дане підприємство. Згідно із сучасними тенденціями в теорії і практиці фінансової діяльності вартість капіталу підприємства рекомендується розраховувати на основі використання так званої моделі середньозваженої вартості капіталу

(Weighted Average Cost of Capital = WACC):

$$WACC = K_{вк} \frac{BK}{K} + K_{пк} \frac{BK}{K}, \quad (2.1)$$

де $K_{вк}$ очікувана ставка вартості власного капіталу; $K_{пк}$ очікувана ставка вартості позичкового капіталу; K сума капіталу підприємства; BK сума власного капіталу; $ПК$ сума позичкового капіталу.

Середньозважена вартість капіталу показує середню дохідність, якої очікують (вимагають) капіталодавці (власники та кредитори), інвестуючи в підприємство. Вона залежить від структури капіталу, а також ціни залучення капіталу від власників і кредиторів.

Розрахуємо середньозважену вартість капіталу ТОВ «Торговій дім «Каргес», скориставшись даними про структуру капіталу і вартість окремих його складових (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Розрахунок середньозваженої вартості капіталу підприємства
ТОВ «Торговій дім «Каргес»

Показники	2016	2017	2018
Власний капітал	-1615	-1147	-989
Залучений капітал	18635	100013	71716
Відношення власного до залученого капіталу	-0,09	-0,01	-0,01
Вартість загального капіталу	17020	99766	70727
Норма прибутку, %	-1,70	-0,58	-0,19
Середня процентна ставка за кредитами банків, %	27	31	29
WACC, %	29,72	31,08	29,41

За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що середньозважена вартість капіталу ТОВ «Торговій дім «Каргес» 2018 році зменшилась на 0,31 пункти. Найбільше значення середньозважена вартість капіталу становила 31,08 % у 2017 році.

2.3. Аналіз показників ефективності інвестиційної політики підприємства

Ефективне управління інвестиційною діяльністю передбачає використання фінансового аналізу інвестицій підприємства, який має сприяти отриманню суб'єктом управління необхідної інформації щодо інвестиційної діяльності з метою оцінки її доцільності, правомірності та ефективності.

Формування підприємством ТОВ «Торговій дім «Каргес» інвестиційних ресурсів має здійснюватися за рахунок власних коштів, а також із залученням позикового капіталу, з наступним погашенням його із суми прибутку від експлуатації інвестиційних об'єктів.

Процес співставлення результатів для постійного нагляду за здійсненням інвестування є системою моніторингу. Це, зазвичай, вимагає покладання відповідальності за розвиток проекту на певну особу.

У процесі реалізації цієї основної мети аналіз інвестиційної діяльності ТОВ «Торговій дім «Каргес» спрямований на вирішення таких найважливіших завдань [6]:

- раціональне та ефективне вкладення власних та залучених коштів;
- аналіз змін в структурі засобів направлених в інвестиційну діяльність, встановлення оптимального співвідношення між власними та залученими засобами;
- максимізація прибутку та зниження собівартості власної продукції внаслідок впровадження інвестицій;
- забезпечення інвестиційної привабливості підприємства;
- використання підприємством ринкових механізмів залучення фінансових ресурсів;
- вивчення показників ефективності інвестиційної діяльності та виявлення резервів її росту.

Одним з головних індикаторів ефективності розробленої інвестиційної політики на підприємстві слід вважати зростання рівня інвестиційної привабливості ТОВ «Торговій дім «Каргес».

Безпосередньо ефективність інвестиційної діяльності можна визначити шляхом порівняння фінансових результатів та обсягів інвестиційних витрат підприємства ТОВ «Торговій дім «Каргес» (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Аналіз ефективності інвестиційної політики ТОВ «Торговій дім «Каргес»

Показник	Роки			2018 р. до 2016 р.
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	158133	380511	531980	373847
Валовий прибуток, тис. грн.	14564	22546	24057	9493
Чистий прибуток, тис. грн.	-2758	660	192	2950
Обсяги інвестиційних витрат, тис.грн.	8569	15726	19925	11356
Рентабельність інвестиційної діяльності за чистим доходом, %	1845,41	2419,63	2669,91	824,50
Валова рентабельність інвестиційної діяльності, %	169,96	143,37	120,74	-49,22
Чиста рентабельність інвестиційної діяльності, %	-32,19	4,20	0,96	33,15

Результатами проведеного дослідження можна зробити висновок про зниження ефективності інвестиційної діяльності підприємства ТОВ «Торговій дім «Каргес». Зокрема, у 2018 році Валова рентабельність інвестиційної діяльності становила 129,74 %, що на 49,22 пункти менше, ніж у 2016 році. Так само, надзвичайно низького значення має показник чистої рентабельності інвестиційної діяльності. У 2016 році він мав негативне значення у сумі (-32,19) %. У 2018 році значення цього показника практично нульове.

Можна зробити висновок, що у 2017-2018 рр. інвестиційна діяльність підприємства активізувалася, оскільки відбулося значне зростання обсягів фінансування інвестиційної діяльності порівняно з 2016 роком. При цьому обсяги капітальних інвестицій зросли на 1241 тис. грн. , або на 100,49 %; частка капітальних інвестицій у загальному їх обсязі скоротилася на 1,99 %. Що стосується фінансових інвестицій підприємства, то вони збільшились на 10115 тис. грн., або на 137,92 %, їх частка у загальному обсязі інвестицій зроста на 1,99%. Водночас, доводиться констатувати, що загальна ефективність

здійснених інвестицій на підприємстві ТОВ «Торговий дім «Каргес» залишається низькою.

Також, доцільним є визначення показників ефективності інвестиційної діяльності в розрізі реалізації інвестиційних проектів ТОВ «Торговий дім «Каргес» (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Аналіз ефективності реалізації інвестиційних проектів
ТОВ «Торговий дім «Каргес»

Показник	Роки			2018 р. до 2016 р.
	2016 р.	2017 р.	2018 р.	
Загальна кількість реалізованих інвестиційних проектів, од.	2,0	2,0	3,0	1,0
Обсяги інвестиційних вкладень, тис.грн.	2400,0	1700,0	1900,0	-500,0
Чистий приведений дохід (NPV), тис.грн.	765,8	552,8	605,1	-160,7
Індекс доходності (PI)	1,9	1,3	1,6	-0,3
Внутрішня норма доходності (IRR), %	67,4	55,2	58,6	-8,8
Дисконтований період окупності проектів (DPP), років	2,3	4,5	3,1	0,8
Чиста термінальна вартість (NTV), тис.грн.	2768,8	2005,6	2448,9	-319,9

Отже, результати проведених досліджень засвідчили, що за період 2016-2018 рр. підприємством було реалізовано 7 інвестиційних проектів. Підприємство використовує інвестиційну політику максимізації капіталу інвесторів. Слід зазначити, що найменш ефективною інвестиційна діяльність була у 2017 році, оскільки в цей період зафіксовано найнижчі значення показників чистого приведенного доходу, індексу доходності та періоду окупності проектів. У 2018 році відбулося скорочення обсягів інвестиційних вкладень на 500 тис.грн. в порівнянні з 2016 роком, а чиста термінальна вартість зменшилась на 319,9 тис.грн.

Таким чином, за результатами проведеного дослідження можна зробити висновок про необхідність активізації інвестиційної активності підприємства ТОВ «Торговий дім «Каргес» у напрямі збільшення кількості та якості реалізовуваних інвестиційних проектів.

РОЗДІЛ 3.

РОЗРОБКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ТОВ «ТОРГОВІЙ ДІМ «КАРГЕС»

3.1. Вибір стратегічних напрямів удосконалення інвестиційної діяльності підприємства

Вихідним етапом процесу управління інвестиційним розвитком ТОВ «Торговій дім «Каргес» є визначення вищим керівництвом головних орієнтирів діяльності підприємства у сфері інвестиційної діяльності.

Формування альтернатив інвестиційної діяльності ТОВ «Торговій дім «Каргес» є задачею найвищих рівнів управління й базується на вирішенні комплексу завдань: постановці стратегічних цілей; оцінці можливостей і ресурсів фірми для їх реалізації; діагностиці тенденцій у господарській діяльності і в науково-технічній сфері; виявленні інвестиційних стратегій з вибором поточних альтернатив; розробці реальних тактичних планів, програм, проектів і бюджетів; оцінці діяльності підприємства (окремої стратегічної ланки) на основі певних критеріїв з урахуванням встановлених цілей і планів [13, с.90].

Нижче наведено складові альтернативних стратегій розвитку інвестиційної діяльності ТОВ «Торговій дім «Каргес» за рядом напрямків (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Складові альтернативних стратегій розвитку інвестиційної діяльності
ТОВ «Торговій дім «Каргес»

Напрямки стратегії	Заходи
Розширення цільовий ринок	Збільшити частку ринку, зробивши ставку на зацікавлених споживачів конкретних послуг

Підвищення конкурентоспроможності	Забезпечити привабливість послуг за рахунок збільшення рівня сервісу і надання комплексів послуг
Розширення асортименту товару	Розширення номенклатури послуг і підтримки високої конкурентоспроможності з метою окупації ринкових сегментів, які можуть зайняти конкуренти

Дослідження показали, що в системі стратегічного управління інвестиційною діяльністю на інноваційних засадах першочерговими задачами є формування та досягнення сукупності альтернативних стратегічних напрямів інвестиційного розвитку ТОВ «Торговій дім «Каргес».

Головні напрями стратегічного розвитку інвестиційної діяльності ТОВ «Торговій дім «Каргес» представлено на рис. 3.1.

Як свідчить практика, підприємство, як правило, не має в достатній кількості ресурсів (фінансових, трудових, майнових) для того, щоб ефективно реалізовувати усі альтернативні цілі управління інвестиційним розвитком. В таких умовах необхідно робити вибір на користь найбільш перспективного напрямку стратегічного розвитку.

В цьому контексті можна використовувати методику побудови «дерева рішень». У методиці використовується ієрархічна структурна схема. Для її побудови прийняті відповідні позначення елементів (подій) і логічних операцій. В основу методу «дерева рішень» покладено підпорядкованість, розгортаємість і ранжування цілей. Дерево цілей з кількісними показниками, що використовуються в якості одного із засобів при прийнятті рішень, і носить назву «дерева рішень» [11, с.31].

Рис. 3.1. Альтернативні стратегічні напрями інвестиційного розвитку ТОВ «Торговій дім «Каргес» у 2019 р.

Отже, дерево рішень це графічне зображення послідовності рішень і станів середовища з указівкою відповідних ймовірностей і вигащів для будь-яких комбінацій альтернатив і станів середовища. Побудова «дерева рішень» виконується «зверху вниз» від задач більш складних, більш важливих до завдань менш складним, менш важливим, що вимагає менше часу (коштів, сил, ресурсів) для їх здійснення [11, с.13].

Аналіз показав, що ТОВ «Торговій дім «Каргес» має три альтернативи щодо формування стратегії інвестиційної діяльності:

1. Інвестиції у продуктивний портфель.
2. Інвестиції у фінансову діяльність.

3. Інвестиції в інформаційне забезпечення розвитку.

Реалізація кожного з альтернативних напрямів розвитку окремих елементів інвестиційної стратегії прогнозовано дозволить збільшити обсяги річного чистого прибутку ТОВ «Торговій дім «Каргес» на 5%.

В процесі реалізації кожної альтернативи (стратегічного напрямку інноваційного розвитку) можливі наступні ситуації:

- стабільне зростання;
- стагнація;
- високі темпи інфляції.

Ймовірність настання кожної ситуації складає відповідно: $p_1=0.5$; $p_2=0.3$; $p_3=0.2$.

Результатом інвестування коштів є окупність інвестицій, подана за допомогою коефіцієнту окупності інвестицій ROI (RETURN ON INVESTMENT) у відсотках. Величина коефіцієнта ROI розрахована спеціалістами ТОВ «Торговій дім «Каргес».

Для вибору кращої альтернативи, фахівці ТОВ «Торговій дім «Каргес» зібрали необхідну інформацію і побудували дерево рішень, як показано на рис. 3.2:

Аналіз графіку починаємо просуваючись справа наліво.

1) Визначаємо очікувану величину окупності інвестицій для першої альтернативи шляхом множення розрахункової величини ROI на імовірність подій. У нашому випадку очікувана величина окупності інвестицій складає:

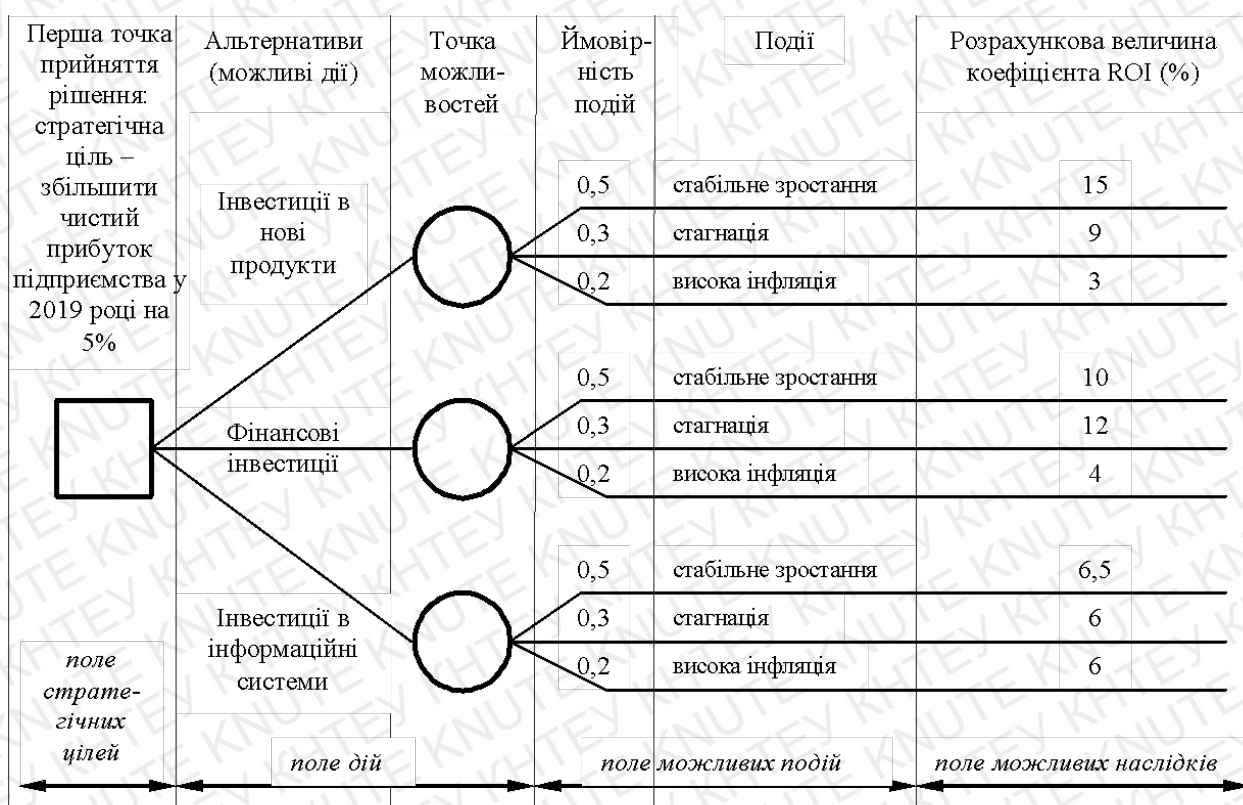
$$(15,0 * 0,5) + (9,0 * 0,3) + (3,0 * 0,2) = 7,5 + 2,7 + 0,6 = 10,8$$

2) Те ж визначаємо для другої і третьої альтернатив:

$$(10,0 * 0,5) + (12,0 * 0,3) + (4,0 * 0,2) = 5,0 + 3,6 + 0,8 = 9,4$$

$$(6,5 * 0,5) + (5 * 0,3) + (6 * 0,2) = 3,25 + 1,80 + 1,20 = 6,25$$

3) Порівняємо між собою отримані величини очікуваного коефіцієнта інвестицій, і виберемо кращий варіант.

Р

ис. 3.2. «Дерево рішень» щодо вибору та реалізації альтернатив інвестиційної діяльності ТОВ «Торговий дім «Каргес» у 2019 р.

Можна зробити висновок, що у нашому випадку кращим варіантом є 1-ий, тому що його реалізація забезпечує найбільший коефіцієнт ROI. Таким чином, підприємство ТОВ «Торговий дім «Каргес» повинно зосередити першочергову увагу на реалізації інвестиційних цілей, пов'язаних з розвитком продуктового портфеля, що може забезпечити зростання фінансових результатів за рахунок підвищення ефективності цього процесу.

ТОВ «Торговий дім «Каргес» працює в умовах мінливого зовнішнього середовища, що зумовлює необхідність значного підвищення гнучкості в управлінні інвестиційною діяльністю господарюючого суб'єкта. Маркетингова філософія управління підприємством при здійсненні інвестиційної діяльності є ключовим фактором успіху у мінімізації інвестиційного ризику і невизначеності у механізмі прийняття рішень. Інформаційний аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища залучення інвестицій покликаний на вирішення проблеми формування інвестиційної привабливості, захисту від

недобросовісних інвесторів, отримання достовірної інформації при обґрунтуванні реалізації інвестиційних проектів, участі в них ТОВ «Торговий дім «Каргес».

На багатьох вітчизняних підприємствах, в тому числі і ТОВ «Торговий дім «Каргес» існує гостра проблема вибору адекватних методів та моделей обробки інформації про потенційних інвесторів, державних програм розвитку на пільгових умовах тощо. Окрім наведених вище стримуючих факторів, на розвиток інформаційних систем на ТОВ «Торговий дім «Каргес» впливають бюджетні обмеження.

Враховуючи динамічність сучасних інвестиційних процесів, активне використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій є важливим складником розвитку інвестиційної діяльності ТОВ «Торговий дім «Каргес», особливо з погляду забезпечення ефективної взаємодії учасників інвестиційного процесу та залучення широкого загалу українських і зарубіжних партнерів, установ та організацій до процесу інвестиційної та інноваційної діяльності.

Місце інформаційної складової в системі інвестиційного менеджменту ТОВ «Торговий дім «Каргес» представлено на рис. 3.3.

Вважаємо, що успіх інвестиційного бізнесу ТОВ «Торговий дім «Каргес» значною мірою зумовлений повнотою і якістю доступної його учасникам інформації. Суб'єктам інвестиційної діяльності необхідний оптимальний обсяг інформації, пов'язаної з інвестиційними проектами, для того, щоб кожен учасник мав можливість прийняти правильне управлінське рішення. Володіючи інформацією про конкретні інвестиційні проекти та привабливість регіонів щодо здійснення в їх межах інвестиційної діяльності, інвестори мають змогу зробити відповідні висновки щодо перспектив їхнього розвитку.

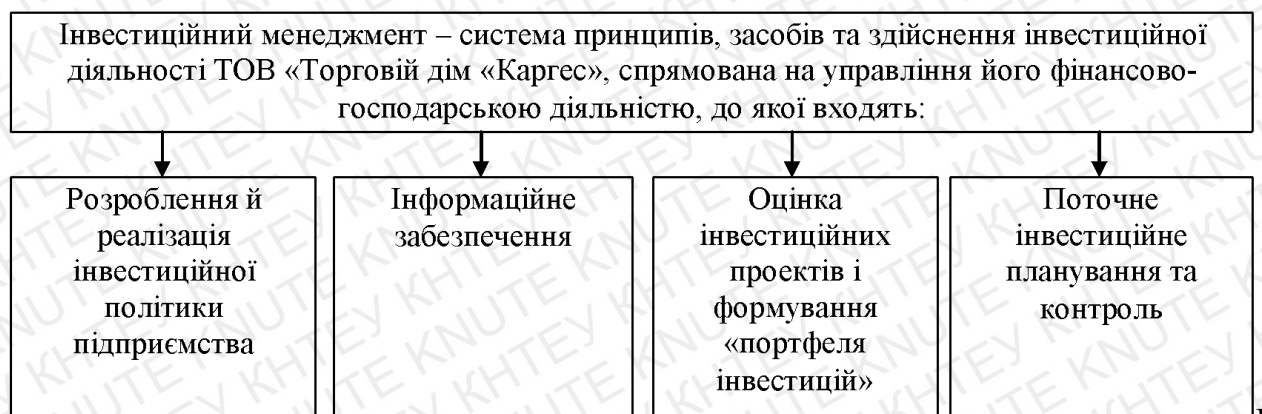

рис. 3.3. Місце інформаційної складової в системі інвестиційного менеджменту ТОВ «Торговий дім «Каргес»

У процесі розроблення та реалізації підприємницьких проектів інформаційно-аналітичне забезпечення ТОВ «Торговий дім «Каргес» повинно сприяти:

- стимулюванню підприємницької активності;
- запровадженню і формуванню бізнес-ідей;
- розробленню комплексу документів щодо реалізації бізнес-ідей;
- проведенню експертизи, оцінки та відбору найпривабливіших

інвестиційних проектів; – встановленню і підтримці стійких та оперативних взаємовідносин між можливими партнерами.

Реалізація інвестиційних проектів вимагає створення системи збору, обробки та зберігання інформації про хід реалізації інвестиційних проектів, вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища на інвестиційні процеси, виконання поставлених завдань, відповідність отриманих результатів плановим показникам ТОВ «Торговий дім «Каргес» тощо. Це дасть змогу вчасно реагувати на позитивні та негативні зміни під час реалізації інвестиційних проектів, прискорити обмін інформацією між окремими

структурними підрозділами, зайнятими реалізацією одного чи декількох інвестиційних проектів. Така система повинна забезпечувати збір, передачу, зберігання та доведення до користувачів інформації, що стосується конкретного інвестиційного проекту з використанням відповідного комплексу технічних засобів.

Система повинна відповідати таким характеристикам:

бути простою у використанні;

мати наскрізну інформаційну підтримку на всіх етапах реалізації проекту.

Основним елементом системи інформаційної підтримки інвестиційної діяльності ТОВ «Торговій дім «Каргес», який необхідно створити, може бути створення інформаційно-аналітичного центру, що дасть змогу учасникам інвестиційного процесу отримати необхідні інформаційні послуги.

Система інформаційних потоків підтримки інвестиційної діяльності ТОВ «Торговій дім «Каргес» представлена у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Система інформаційних потоків підтримки інвестиційної діяльності
ТОВ «Торговій дім «Каргес»

Інформаційні потоки	Носії
Здійснення капітального будівництва	Розрахунок вартості капітального будівництва, рахунки-фактури, бухгалтерська звітність з придбання матеріальних ресурсів, кошторис будівництва
Придбання (виготовлення) основних засобів	Рахунок-фактури, бухгалтерська звітність з придбання основних засобів, розрахунок амортизаційних відрахувань
Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів	Рахунок-фактури, бухгалтерська звітність з придбання інших необоротних матеріальних активів
Придбання (створення) нематеріальних активів	Розрахунки вартості ноу-хау, об'єктів інтелектуальної власності, розрахунок вартості гудвіллу
Фінансові інвестиції	Бухгалтерська звітність з інвестування в фінансову діяльність, розрахунки фінансово-економічного відділу

Створення інформаційної системи управління інвестиційною діяльністю необхідне для своєчасного забезпечення відповідною інформацією,

сформованою з різних джерел, процесу прийняття управлінських рішень у сфері інвестиційної діяльності ТОВ «Торговій дім «Каргес». У зв'язку з цим від чіткості організації даної системи прямо залежить ефективність прийнятих рішень, а отже, і ефективність інвестиційної діяльності підприємства в цілому. Раціонально організований і відповідним чином регульований інформаційний потік є надійною базою для прийняття оптимальних управлінських рішень у сфері інвестиційної діяльності ТОВ «Торговій дім «Каргес».

3.2. Обґрунтування цільового рівня ефективності інвестиційної діяльності підприємства і шляхів її забезпечення

Вважаємо, що одним з перспективних напрямів розвитку інвестиційної діяльності ТОВ «Торговій дім «Каргес» є диверсифікація господарської діяльності на основі розширення ринків і виходу на них з новим продуктом. В цьому аспекті, на ринку палива, одним з найпривабливіших сегментів є сегмент біопалива для господарських потреб, зокрема:

- біопаливо для розжигу камінів;
- біопаливо для розжигу вогню;
- біоетанол.

Суть стратегічного інвестиційного проекту полягає в наступному: за рахунок капіталовкладень здійснити закупівлю необхідного найновітнішого обладнання для реалізації біопалива, що дозволить ТОВ «Торговій дім «Каргес» надавати нові послуги, які б мали попит на ринку. Планується реалізовувати продукцію для трьох ринкових сегментів: приватних осіб, малого бізнесу, корпоративних клієнтів.

Розрахунки та дослідження фахівців підприємства показали, що загальна сума капіталовкладень, потрібна для реалізації проекту становитиме 1600000 грн., в тому числі:

- вартість всього устаткування, необхідного для реалізації інвестиційного проекту складає 1300 тис.грн.;

- вартість встановлення, доставки та монтажу обладнання – 100 тис.грн.;
- сума коштів, необхідна для закупівлі сировини на початковий виробничий цикл складає 200 тис.грн.

Підраховано, що підприємство ТОВ «Торговій дім «Каргес» може надати для реалізації проекту 900000 грн. власних коштів, а решта 700000 – кредитні ресурси банку. Позичені кошти є кредитом АППБ «Аваль» на 4 роки під 25% річних. Кредитний період починатиметься з 01.01.2020 року. Відсотки за користування кредитом за поточний рік виплачуватимуться на початку наступного року щорічно за формулою простих відсотків. Сума кредиту повертається в останній рік сплати відсотків.

Для реалізації проекту планується використовувати наступні основні засоби:

- існуюче виробниче приміщення, яке було законсервоване в минулі роки;
- придбане нове обладнання та устаткування.

Дані щодо вартості та терміну корисного використання основних засобів, залучених до проект приведені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Дані про основні засоби, необхідні для реалізації інвестиційного проекту ТОВ «Торговій дім «Каргес» *

Склад основних засобів	Первісна вартість, грн..	Термін корисного використання, років
Виробниче приміщення	600000	15
Придбане обладнання	1300000	5

* ліквідаційна вартість складає 5% від первісної вартості основних засобів

Виходячи з результатів дослідження ринку, визначено планові обсяги реалізації палива за інвестиційним проектом (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3

План реалізації біопального за інвестиційним проектом, л.

Найменування продукції	Роки

	2020	2021	2022	2023	2024
Біопаливо для розжигу камінів	30000	60000	55000	70000	60000
Біопаливо для розжигу вогню	15000	18000	20000	30000	20000
Біоетанол	20000	40000	50000	45000	40000

Аналіз витрат показав, що операційні витрати (виробнича собівартість + адміністративні витрати + витрати на збут) 1 одиниці відповідного виду продукції становитиме: біопаливо для розжигу камінів – 35 грн., біопаливо для розжигу вогню – 37 грн., біоетанол – 18,5 грн.

Рентабельність операційної діяльності в середньому планується на рівні 15%. Дисконтна ставка визначена в розмірі 25 %.

При розрахунку чистого грошового потоку треба враховувати, що оскільки надходження та витрати коштів розподілені в часі не рівномірно, тому зручно буде віднести всі надходження до однієї дати - або на кінець поточного року, або на початок наступного. Вибір тієї чи іншої дати залежить від виду грошового потоку. В нашому випадку будемо генерувати грошові потоки на кінець року, тобто за правилом постнумерандо.

Враховуючи методику розрахунку показників ефективності інвестиційного проекту, представлену у першому розділі роботи можна визначити показники згенерованих грошових потоків за роками реалізації проекту (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Формування грошових потоків за періодами реалізації проекту

Показники	Роки				
	2020	2021	2022	2023	2024
1. Чистий грошовий потік, грн.	386188	5584250	5678750	658156	706750
2. Чистий дисконтований грошовий потік за ставкою 25 %, грн.	308950	357392	290752	269844	231814
3. Чистий дисконтований грошовий потік за ставкою 90 %, грн.	203135	154684	82910	50678	28270
4. Кумулятивні суми продискованих чистих грошових потоків, грн.	308950	666342	957094	1226938	1458752

Результати реалізації інвестиційного проекту щодо виробництва і реалізації біопального ТОВ «Торговій дім «Каргес» узагальнено в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Результати реалізації інвестиційного проекту щодо виробництва і реалізації біопального ТОВ «Торговій дім «Каргес»

Показник	Прогнозне значення
Обсяг інвестицій, тис.грн.	1600,00
Чистий приведений дохід (NPV), тис.грн.	451,75
Індекс доходності (PI)	1,45
Внутрішня норма доходності (IRR), %	89,00
Дисконтований період окупності проекту (DPP), років	3,18
Чиста термінальна вартість (NTV), тис.грн.	1812,98

За результатами проведених розрахунків визначено, що інвестиційний проект ТОВ «Торговій дім «Каргес» щодо виробництва і реалізації біопального є ефективним, тому, що:

1) Чистий приведений дохід (NPV) дорівнює 451 752,06 грн. Він більший за нуль, що свідчить про ефективність даного проекту. Тобто, на таку суму доходи від інвестиційного проекту, приведені на початок реалізації цього проекту перебільшують витрати на даний проект, приведені на той самий час.

2) Індекс доходності (PI) =1,45. Він перевищує одиницю, що означає перевищення доходу над видатками, тобто засвідчує ефективність цього інвестиційного проекту. Згідно отриманого показника рентабельності можна зробити висновок, що на одну вкладену в інвестиційний проект гривню буде отримано 1,45 грн. доходу або 0,45 грн. чистого прибутку.

3) Внутрішня норма доходності (IRR) = 89%. Вона перевищує дисконтну ставку (25%) та відсоток банківського кредиту (20%), що свідчить про те що інвестиційний проект є не збитковий. А різниця $89\%-20\%=79\%$ показує запас міцності даного інвестиційного проекту.

4) Дисконтований період окупності проекту (DPP) = 3,18 років.

5) Чиста термінальна вартість (NTV) дорівнює 1 812 980,44 грн. Вона більша за нуль, що свідчить про ефективність даного проекту. Тобто, на таку

суму доходи від інвестиційного проекту, приведені на кінець реалізації цього проекту перебільшують витрати на даний проект, приведені на той самий час.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Визначено, що інвестиційна політика підприємства - це частина загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає у виборі та реалізації найбільш ефективних форм капітальних та фінансових інвестицій з метою забезпечення високих темпів його розвитку та розширення економічного потенціалу господарської діяльності. Інвестиційна політика повинна відповідати характеру і масштабу підприємства, повинна бути документована, регулярно переглядатися і коректуватися, доступна органам управління і інвесторам.

2. Встановлено, що основною ціллю інвестиційної політики є забезпечення найефективніших шляхів розширення активів підприємства з позицій перспектив його розвитку і збільшення його ринкової вартості. З врахуванням цієї цілі зміст політики управління інвестиціями підприємства можна сформулювати наступним чином: інвестиційна політика представляє собою частину загальної фінансової стратегії підприємства, яка заключається у виборі і реалізації найефективніших шляхів розширення об'єму його активів для забезпечення основних напрямків його розвитку.

3. Аналіз показав, що інвестиційна діяльність на підприємстві ТОВ «Торговій дім «Каргес» у 2018 році активізувалася. Обсяги здійснених інвестицій збільшилися на 11356 тис. грн., або на 132,52 %. При цьому обсяги капітальних інвестицій зросли на 1241 тис. грн. , або на 100,49 %; частка капітальних інвестицій у загальному їх обсязі скоротилася на 1,99 %. Що стосується фінансових інвестицій підприємства, то вони збільшились на 10115

тис. грн., або на 137,92 %, їх частка у загальному обсязі інвестицій зростає на 1,99%.

4. Результати проведеного аналізу засвідчили, що в цілому з усіх джерел у 2018 році було профінансовано інвестиційних проектів на загальну суму 19925 тис.грн., що на 11356 тис.грн., або на 132,52 % більше, ніж у 2016 році. З власних джерел було профінансовано 23,0 % інвестиційних проектів, з залучених джерел – 3,1 %, з позичкових джерел – 73,9 %.

5. Доведено, що одним з головних індикаторів ефективності розробленої інвестиційної політики на підприємстві слід вважати зростання рівня інвестиційної привабливості ТОВ «Торговій дім «Каргес». Зробивши аналіз за даними фінансової звітності основних показників рентабельності господарської діяльності можна дійти висновків, про загальну ефективність як рентабельності виробничої діяльності, так і рентабельності використання власних активів ТОВ «Торговій дім «Каргес» у поточному періоді.

6. Результатами проведеного дослідження можна зробити висновок про зниження ефективності інвестиційної діяльності підприємства ТОВ «Торговій дім «Каргес». Зокрема, у 2018 році Валова рентабельність інвестиційної діяльності становила 129,74 %, що на 49,22 пункти менше, ніж у 2016 році. Так само, надзвичайно низького значення має показник чистої рентабельності інвестиційної діяльності. У 2016 році він мав негативне значення у сумі (-32,19) %. У 2018 році значення цього показника практично нульове.

7. Обґрунтовано, що вихідним етапом процесу стратегічного управління інвестиційним розвитком ТОВ «Торговій дім «Каргес» є визначення вищим керівництвом головних орієнтирів діяльності підприємства у сфері інноваційної діяльності. Важливим питанням, яке потребує вирішення на підприємстві – це розробка та впровадження новітньої комплексної інформаційної системи управління бізнес-процесами ТОВ «Торговій дім «Каргес».

8. Здійснено розрахунок періоду окупності інвестицій за проектом впровадження ERP-системи на ТОВ «Торговій дім «Каргес». Таким чином, даний інвестиційний проект доцільно реалізувати. Водночас, впровадження

ERP-системи дозволить оптимізувати функціонування системи управління бізнес-процесами підприємства ТОВ «Торговій дім «Каргес».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексєнко Л. М. Фінансові аспекти формування інвестиційної привабливості підприємства [Текст] / Л. М. Алексєнко // Роль фінансово-кредитної системи у стимулюванні економічного зростання в Україні: Зб. наук. праць / Волинський держ. ун-т. – Луцьк, 2017. – С. 222–225.
2. Аналіз методичних підходів до визначення ставки дисконту при обґрунтуванні інвестиційних проектів [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/8576/1/65.pdf>.
3. Бажал Ю. М. Інвестиційний ресурс інноваційного розвитку / Ю. М. Бажал // Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / [Л. І. Федулова, В. П. Александрова, Ю. М. Бажал та ін.]; ред. Л. І. Федулова. – К. : Основа, 2018. – 550 с.
4. Бардиш Г. О. Проектний аналіз [Текст] : підручник / Г. О. Бардиш ; Мін-во освіти і науки України, НБУ, Львівський банківський ін-т. 2-ге вид., стереот. К. : Знання, 2012. - 415 с.
5. Бардиш, Г. О. Проектне фінансування : підручн. (2-ге вид.) / Г. О. Бардиш. – К. : Алерта, 2012. – 463 с.
6. Бєнь Т. Г. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства [Текст] / Т. Г. Бєнь, С. Б. Довбня // Фінанси України. – 2016. – №6. – С. 53-60.
7. Бєнь Т. Порівняльний аналіз визначення економічної ефективності інвестиційних проектів за різними методиками / Т. Бєнь // Економіка України. – 2017. - №11. – С. 34 – 41.
8. Білик М. Д. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. / [М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька]. – К. : КНЕУ, 2012. – 592 с.
9. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент : учебник / И. А. Бланк – К. : Эльза-Ника- Центр, 2011. – 448 с.
10. Бондар М. І. Інвестиційна діяльність: методика та організація обліку і контролю : монографія / М. І. Бондар. – К. : КНЕУ, 2013. – 256 с.

11. Васюренко О. Оцінювання й оптимальне прогнозне планування інвестиційної діяльності / О. Васюренко // Банківська справа. – 2016. – № 6. – С. 33–37.

12. Верба В. А. Проектний аналіз [Текст] : підручник / В. А. Верба, О. А. Загородній ; КНЕУ. К. : КНЕУ, 2013. - 322 с.

13. Вербицька Ю. М. Інвестиційно-інноваційна діяльність як чинник соціально-економічного розвитку регіону / Ю. М. Вербицька // Актуальні проблеми економіки. – 2018. – № 8. – С. 151–156.

14. Гайдуцький А. П. Оцінка інвестиційної привабливості економіки [Текст] / А. П. Гайдуцький // Економіка і прогнозування. – 2017. – № 3. – С. 119-128.

15. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV [зі змін. та доп.]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

16. Донцов С. С. Оценка инвестиционной привлекательности предприятия посредством анализа надежности его ценных бумаг [Текст] / С. С. Донцов // Финансовый менеджмент. – 2013. – № 3. – С. 78-84.

17. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування [Текст] : Навч. посіб. 2-е вид. / А. П. Дука. – К. : Каравела, 2012. – 432 с.

18. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз [Текст] : Навч. посіб. / К.В. Ізмайлова. – К. : МАУП. 2014. – 152 с.

19. Кисельова О. М. Основи державного управління інвестиційною діяльністю : [монографія] / за ред. Бондар І. К. / О. М. Кисельова – К. : ВД «Корпорація», 2012. – 311 с.

20. Комаринський Я. Фінансово-інвестиційний аналіз [Текст] : навч. посіб. / Я. Комаринський, І. Яремчук. – К. : Укр. енцикл., 2012. – 298 с.

21. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

22. Кузнецова А. Я. Фінансування інвестиційно-інноваційної діяльності :

- [монографія] / А. Я. Кузнєцова. – Львів : Львів. банків. ін-т НБУ, 2012. – 320 с.
23. Майорова Т. В. Інвестиційна діяльність [Текст] : навчальний посібник / Т. В. Майорова. К. : ЦУЛ, 2013. - 376 с.
24. Макарий Н. П. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств [Текст] / Н. П. Макарий // Економіст. – 2018. – № 10. – С.52-57.
25. Методичні рекомендації з розробки бізнес-планів інвестиційних проектів : затверджені наказом Державного агентства України з інвестицій та розвитку від 31.08.2010, № 73. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://document.ua/pro-zatverdzhennja-metodichnih-rekomendacii-z-rozrobki-biznes-doc31334.html>
26. Мойсеєнко І. П. Інвестування [Текст] : навч. посіб. / І. П. Мойсеєнко. – К. : Знання, 2012. – 490 с.
27. Пилипенко О. І. Аналіз інвестиційної привабливості підприємства: огляд методик [Текст] / О. І. Пилипенко // Міжнародний збірник наукових праць. – 2016. – Випуск 1(13). – С. 2-7.
28. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI [зі змін. та доп.]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>. – 10.04.2014.
29. Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій [Електронний ресурс] : Наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.1998 № 22. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0214-98>. – 14.03.2014.
30. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства 94 фінансів України від 26.04.2000 № 91 [зі змін. та доп.]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0284%2D00&p=1154500791191400>. – 10.04.2015.
31. Про затвердження Положення «Про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації» [Електронний

ресурс] : Наказ Фонду державного майна від 26.01.2001 № 49/121 [діє]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0121-01>. – 24.10.2015.

32. Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 № 389 [зі змін. та доп.]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/389-2011-п>.

33. Про інвестиційну діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 18.09.1991 № 1560-ХІІ [зі змін. та доп.]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-12>. – 29.01.2015.

34. Про інноваційну діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV [зі змін. та доп.]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=40-02>. – 29.01.2015.

35. Про інститути спільного інвестування [Електронний ресурс] : Закон України від 05.07.2012 № 5080-VI [зі змін. та доп.]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=5080-12>. – 29.01.2015.

36. Про режим іноземного інвестування [Електронний ресурс] : Закон України від 19.03.96 № 94/96-ВР від [зі змін. та доп.]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/93/96-вр> – 29.01.2015.

37. Супрун С. Д. Управління ефективністю інвестиційної діяльності підприємств [Текст] / С. Д. Супрун // Фінанси України. – 2016. № 4. - С.82-87.

38. Терещенко М. М. Сутність інвестицій як економічної категорії [Текст] / М. М. Лук'яник // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія. Фінанси і кредит. 2018. № 2. С. 107–110.

39. Трохліб Л. М. Інвестиції: економічна сутність і класифікація [Текст] / Л. М. Горбатюк // Вісник Полтавської державної аграрної академії. 2018. № 2. С. 201–204.

40. Тульчинська С.О. Інвестування як елемент реалізації стратегії розвитку національної економіки / С.О. Тульчинська, М.О. Змієнко // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури: збірник наукових праць. 2018. Вип.

29. С. 77-82.

41. Уотсон М. Вихід на міжнародний ринок капіталів / М. Уотсон. 2017. – 378 с.

42. Управління інвестиціями на підприємстві [Текст] : навчальний підручник / Г. В. Козаченко, О. М. Антіпов, О. М. Ляшенко [і др.]. – К. : Лібра, 2014. – 372 с.

43. Хархут Н. Роль економічного аналізу в інвестиційній діяльності підприємств [Текст] / Н. Хархут // Економічний аналіз. – 2016. – № 9. – С. 313-317.

44. Харчишин О.Л. Стан інвестиційної діяльності в Україні [Електронний ресурс] / К. О. Горошко // Електронний науковий архів Науково-технічної бібліотеки Національного університету «Львівська політехніка». — Режим доступу: \www/ URL: <http://ena.lp.edu.ua>

45. Хобта В. М. Формування та підвищення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання [Текст] / В. М. Хобта, А. В. Мешков // Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна. – 2014. – Випуск 36-1. – С. 118-125.

46. Хомішин А.В. Інвестиційна діяльність в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку / А.В. Хомішин // Вісник Запорізького національного університету 2010. № 2 (6). С. 161-165. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://document.ua/>

47. Шалигіна І.В. Інвестиційна стратегія система як довготермінових цілей інвестиційної діяльності підприємства / І.В. Шалигіна, А.Г. Болобан, В.А. Мінасян // Вісник Сумського нац. аграр. ун-ту. - Суми: СНАУ, 2018. - № 2 – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/Vsnau/

48. Яцько М.Л. Класифікація основного капіталу як інформаційний інструментарій бухгалтерського обліку [Текст] / А. П. Грінько // Технологічний аудит та резерви виробництва. 2019. № 2/6(22). С. 72–76.

49. Яшин О. К. Методи управління інвестиційною діяльністю підприємства [Електронний ресурс] / О.К. Яшин. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/18_EN_2018/Economics/48883.doc.htm

50. Schumpeter, J. A. Business Cycles: a Theoretical, Historical, and Statistical Analysis of the Capitalist Process [Electronic resource] / J. A. Schumpeter // Classiques des sciences sociales. J.-M. Tremblay, 2017. Available at: \www/URL: [http:// doi.org/10.1522/030021081](http://doi.org/10.1522/030021081)